

Täydentävän ja ehkäisevän
toimeentulotuen myöntämisen ohje
Espoossa

3.1.2017

Sisällys

Kelan ohje ja lainsäädäntö	1
Toimeentulotuen perusosien määrät 1.1.2018 lähtien	3
Perusosan jakautuminen.....	3
Hakemuksen siirtäminen oikealle viranomaiselle	4
Asunnottomat ja asiakkuuden määräytyminen pääkaupunkiseudulla	4
Asunnottomat.....	4
Muutto toiseen kuntaan.....	4
Tuettu asuminen	5
Palveluasuminen toisen kunnan alueella	5
Etuuskäsittelijän, sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan päätösvalta.....	6
Hakemuksen evääminen ja päätösoikeus	7
Elatusvelvollisuus.....	7
Velkajärjestelyasiakas toimeentulotuen hakijana.....	7
Perusosan alentaminen	8
Lasten tapaamisesta aiheutuneet kulut ja elatusapu	8
Vuokravakuus	8
Vuokravelka	9
Kodin hankinnat	9
Kalusteet.....	10
Kodinkoneet.....	10
Alkuavustus	10
Terveydenhuoltokulut ja matkakorvaukset	10
Terveydenhuoltokulut.....	10
Lääkkeet	11
Asiakasmaksu ja terveydenhoitokulut	11
Päihdekuntoutusryhmät ja työllistymistä edistävät ryhmät.....	11
Asiakasmaksut.....	12
Laitoshoito ja palveluasuminen	12
Kotipalvelu	12
Ateriapalvelu ja vaippojen ilmaisjakelu	13
Erityisruokavaliosta aiheutuvat kustannukset	13
Siivouspalvelu	13
Lasten tarvikkeet, harrastus- ja lomavirkistysmenot	14
Opiskeluihin liittyvät menot.....	14
Romaninaisen hame	15
Pakolaisten paluumuuttoavustus.....	15

Hautaus 16

Oikeus hautauskuluihin ja päätöksen muoto	16
Hautaukseen liittyvät kulut ja käytännön järjestelyt.....	16
Ehkäisevä toimeentulotuki	17

Kelan ohje ja lainsäädäntö

Toimeentulotuen myöntäminen perustuu [lakiin toimeentulotuesta](#). Kela tekee päätökset perustoimeentulotuesta ja kunta täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

[Kelan etuusohjesivusto](#) (toimeentulotuen ohjesivun osoite on muuttuva)

1 §

Toimeentulotuen tarkoitus

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. [\(3.11.2000/923\)](#)

Matkakorvauksen tarkoituksena on tukea henkilön osallistumista kuntouttavaan työtoimintaan. [\(2.3.2001/191\)](#)

2 §

Oikeus toimeentulotukeen

Jokaisella on oikeus saada toimeentulotukea, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien muiden etuuksien avulla, muista tuloistaan tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla.

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä, siinä laajuudessa kuin avioliittolaissa [\(234/1929\)](#), lapsen elatuksesta annetussa laissa [\(704/1975\)](#) ja muussa laissa säädetään, puolisonsa sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta.

7 c § [\(29.12.2005/1218\)](#)

Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat:

- 1) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä

2) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

(26.6.2015/815)

L:lla 815/2015 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat:

1) lasten päivähoitomenot;

2) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä (19.1.2006/64)

3) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

3 momentti on kumottu L:lla 19.1.2006/64.

13 § (3.11.2000/923)

Ehkäisevä toimeentulotuki

Kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotukea 1 §:n 2 momentissa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktiivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Toimeentulotuen perusosien määrät 1.1.2018 lähtien

Tuen saaja	Euroa/kk	Euroa/pv
Yksin asuva	491,21	16,37
Yksinhuoltaja	540,33	18,01
Muu 18 vuotta täyttänyt ja Avio- ja avopuolisot kumpikin	417,53	13,92
Vanhempansa tai vanhempiansa luona asuva 18 vuotta täyttänyt henkilö	358,58	11,95
<u>10-17-vuotias lapsi</u>		
10-17-vuotias 1. lapsi	343,85	11,46
10-17-vuotias 2. lapsi	319,29	10,64
10-17-vuotias 3. lapsi jne	294,73	9,82
<u>Alle 10-vuotias lapsi</u>		
Alle 10-vuotias 1. lapsi	309,46	10,32
Alle 10-vuotias 2. lapsi	284,90	9,50
Alle 10-vuotias 3. lapsi jne	260,34	8,68

Perusosan jakautuminen

Ravintomenot	49 %
Vaate- ja jalkinemeno	9 %
Informaatiomenot (lehti, televisiomaksu, puhelin)	20 %
Vähäiset terveydenhuoltomenot	3 %
Muut jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot	19 %

Hakemuksen siirtäminen oikealle viranomaiselle

Jos perustoimeentulotuen hakemus saapuu kuntaan, hakemus toimitetaan Kelaan.

Jos asiakas on toimittanut täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksen väärään kuntaan, asiakkaaseen ollaan yhteydessä ja toimitetaan hakemus oikeaan kuntaan postitse. Asiakkaalle kerrotaan postinkulun aiheuttamasta viivästyksestä. Pompottelua kaupungista toiseen ei saa tapahtua. Käsittelyajan laskenta alkaa siitä päivästä, kun hakemus on saapunut oikeaan kaupunkiin. Jos Kelalla on väärää tietoa asiakkaan oleskelukunnasta ja täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemus on välitetty väärään kuntaan, ollaan Kelaan yhteydessä ja kerrotaan asiakkaan oleskelukunta. Jos asiakas on tilapäismajoituksessa tai tuetussa asumisessa toisessa kunnassa, neuvotaan asiakasta hakemaan täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea suoraan palvelun myöntäneestä kunnasta.

Asunnottomat ja asiakkuuden määräytyminen

pääkaupunkiseudulla (Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten keskinäinen linjaus 2.5.2017 alkaen)

Asunnottomat

Kriisi- ja tilapäismajoituksen järjestää asiakkaan kotikunta. Kriisimajoitus järjestetään akuutissa tilanteessa ja se on väliaikaista, lyhytkestoista ja päättyy viimeistään, kun asiakas saa tuetun asumisen paikan tai oman asunnon. Tilapäismajoitus voi olla pitkäkestoisempaa, mutta sekin on tilapäistä.

Jotta asiakkuus ei jakaudu useamman kunnan kesken ja jotta asiakkuus ei katkea kriisitilanteessa, myöntää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen se kunta, josta kriisi- tai tilapäismajoitus on myönnetty.

Jos asiakas on asunnoton eikä hänelle ole myönnetty kriisi- tai tilapäismajoitusta, täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen myöntää kunta, jossa hän oleskelee. Kela siirtää täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen kuntaan asiakkaan oleskelun perusteella.

Muutto toiseen kuntaan

Kela myöntää perustoimeentulotuen ja kohdentaa kustannukset siihen kuntaan, jossa perhe tai henkilö asuu tuen myöntämisen aikana. Kela vastaa muuttokustannuksista ja takuuvuokrasta. Pääsääntöisesti uuden asunnon välttämättömistä hankinnoista vastaa se kunta, johon muutetaan, mutta mikäli hankinta on tehtävä ennen muuttoa, hankinnasta vastaa se kunta, josta muutetaan. Sosiaalityö siirtyy uuteen kuntaan.

Toimeentulotukilaki 14 a§: *Perustoimeentulotuen myöntää hakemuksesta Kansaneläkelaitos Suomessa oleskelevalle hakijalle tai perheelle. Kansaneläkelaitoksen on kohdennettava perustoimeentulotukea maksaessaan kustannukset siihen kuntaan, jonka alueella hakija tai*

perhe vakinaisesti oleskelee. Jos hakija tai perhe oleskelee muutoin kuin satunnaisesti useammassa kuin yhdessä kunnassa, kustannukset on kohdennettava siihen kuntaan, jonka alueella oleskelusta hakijan tai perheen perustoimeentulotuessa huomioon otettavat menot johtuvat. Kiireellisenä myönnetyn perustoimeentulotuen kustannukset kohdennetaan siihen kuntaan, jossa hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella hakija tai perhe vakinaisesti oleskelee. Jos hakija tai perhe muutoin kuin satunnaisesti oleskelee useammassa kuin yhdessä kunnassa, täydentävän toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jonka alueella oleskelusta hakijan tai perheen menot johtuvat. Jos tässä momentissa tarkoitetun toimeentulotuen tarve on kiireellinen, toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jossa hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä.

Vakinainen oleskelukunta on yleensä se kunta, jossa henkilöllä tai perheellä on vakituinen osoite (STM Ohje toimeentulotuen soveltajille 2013:4, s 60)

Tuettu asuminen

Kotikunta myöntää tuetun asumisen palvelun. Niin kauan, kun kunta myöntää asiakkaalle sosiaalihuoltolain mukaista tuettua asumista, myöntää sama kunta myös täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen. Kun tuettu asuminen päättyy, myöntää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunta, jonne asiakkaalla on vuokrasopimus.

Palveluasuminen toisen kunnan alueella

Kotikuntalain mukaan henkilö, joka on sijoitettu perhehoitoon, laitoshoitoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen muun kuin kotikuntansa alueelle, voi valita uudeksi kotikunnakseen sen kunnan, jonka alueella olevassa toimintayksikössä tai asunnossa hän asuu. Valintaoikeuden käyttäminen edellyttää, että hoidon tai asumisen arvioidaan kestävän tai on kestänyt yli vuoden. Palvelujen järjestämisvastuu on sidottu kotikuntaan.

Palveluasumisessa olevalle myöntää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunta, jonka alueella laitos sijaitsee.

Etuuskäsittelijän, sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan päätösvalta

TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN MYÖNTÄMINEN

Etuuskäsittelijä		
Sosiaaliohjaaja		
Sosiaalityöntekijä		
<p>Tuen myöntäminen ohjeistuksen mukaisesti</p> <p>Lapsen tapaamisesta aiheutuvat kulut ja elatusapu</p> <p>Kodin hankinnat, alkuavustus ja huonekalut</p> <p>Matkakulut työvoimapolitiittiseen koulutukseen ensimmäiseltä kuukaudelta</p> <p>Matkakulut aktivointitoimenpiteisiin jos henkilöllä ei ole oikeutta kulukorvaukseen</p> <p>Lasten tarvikkeet, harrastusmaksut, urheilu- ja harrastusvälineet</p> <p>Opiskeluihin liittyvät menot</p> <p>Romaninaisen hame</p> <p>Kohtuulliset hautauskulut ja matkakustannukset lähiomaisen hautajaisiin</p> <p>Edunvalvontapalkkiot</p> <p>Muu täydentävä toimeentulotuki taloudellisen tuen suunnitelman mukaisesti</p>	<p>Varastovuokra (myös Kela voi myöntää. Kts. Kelan ohje)</p> <p>Pieni vuokravelka</p> <p>Aikuisen harrastusmenot (esim. kaupungin uimahalli- ja kuntosalimaksut)</p> <p>Asiakassuunnitelmaan liittyvä taloudellisen tuen myöntäminen</p> <p>Ehkäisevä toimeentulotuki (työllistymistä, koulutusta tai kotoutumista edistävät toimet, pienet vuokravelat, mutta ei kuukauden vuokramäärän ylittäviä vuokravelkoja)</p>	<p>Ehkäisevä toimeentulotuki (yhden kuukauden vuokravelat ylittävät vuokravelat)</p>

Hakemuksen evääminen ja päätösoikeus

Etuuskäsittelijä voi evätä hakemukset asioista, joihin hänellä olisi oikeus myöntää toimeentulotukea. Jos hakijan perustelut eivät ole tiedossa:

- etuuskäsittelijä pyytää lisätietoja asiakkaalle soittamalla ja
- konsultoi tarvittaessa sosiaalialan ammattilaista.

Mikäli etuuskäsittelijän päätösoikeudet eivät riitä haetun asian myöntämiseen, hän ei myöskään voi evätä hakemusta. Tällöin etuuskäsittelijä voi valmistella kielteisen täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen päätöksen sosiaalialan ammattilaisen päätettäväksi hänen ohjeidensa mukaisesti.

Taloudellisen tuen suunnitelma ehkäisevästä toimeentulotuesta tehdään vain, jos hakemuksen ratkaisu edellyttää toimia tai lisäselvityksiä asiakkaalta eikä asiasta voida tehdä päätöstä (esim. maksetaan laskua vastaan).

Elatusvelvollisuus

Jos perustoimeentulotuki on peritty elatusvelvolliselta (alaikäisen huoltajalta tai aviopuolisolta), tulee arvioida tehdäänkö täydentävästä toimeentulotuesta perintäpäätös.

Velkajärjestelyasiakas toimeentulotuen hakijana

Kela voi myöntää velkajärjestelyssä olevalle toimeentulotukea poikkeustilanteessa (kts. Kelan ohje). Asiakas ohjataan hakemaan ensin perustoimeentulotukea.

Velkajärjestelyn lyhennykset eivät ole perustoimeentulotuessa huomioitavia menoja. Käräjäoikeus vahvistaa velkajärjestelyn maksuohjelman. Velkajärjestely kestää 3 tai 5 vuotta. Maksuohjelmassa huomioidaan asiakkaan (yksinasuva/yksinhuoltaja) elinkustannusnormiksi 536 €/kk (v. 2016). Kun velkajärjestelyssä oleva asiakas hakee toimeentulotukea, pyydetään asiakasta esittämään velkajärjestelyn maksuohjelma. Maksuohjelmasta nähdään, paljonko asiakas maksaa lyhennyksiä kuukausittain ja mitä maksuohjelman laskelmaan on huomioitu tuloiksi ja menoiksi. Velkajärjestelyn maksuohjelmaa ei yleensä muuteta kuin vain maksuohjelman loppuvaiheessa.

Jos asiakas hakee täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, hänen kanssaan katsotaan taloudellinen tilanne tiliotteiden, haettujen menojen ja maksuohjelman laskelman perusteella. Jos asiakkaan menot ovat kasvaneet siitä, kun maksuohjelma on vahvistettu ja tulot eivät riitä enää kaikkiin ohjelmassa määriteltyihin menoihin, on perusteltua myöntää ehkäisevää toimeentulotukea esim. terveydenhuollon menoihin tai yksittäiseen asiakkaalle välttämättömään menoon.

Asiakas voi hakea velkajärjestelyn aikana lykkäystä yhtä monen kuukauden maksuille kuin hänen ohjelmansa kestää (kolmen vuoden ohjelmassa kolmen kuukauden maksuille). Asiakkaan täytyy maksaa lykättyt kuukaudet maksuohjelman lopussa.

Perusosan alentaminen

Kela on ainoa päätösvaltainen viranomainen käsittelemään perusosan alennuksia. Kelan tulee tiedottaa asiakkaalle kunnan velvollisuudesta laatia suunnitelma perusosan alentamisen yhteydessä ja ohjata tämä kunnan sosiaalitoimen asiakkaaksi suunnitelman laatimista varten. Sosiaalityöntekijä/-ohjaaja arvioi asiakastapaamisessa asiakkaan tilanteen. Tapaamisessa sovitaan toiminnasta asiakkaan itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi. Asiakas toimittaa palvelutarpeen arvion tai asiakassuunnitelman Kelaan, joka voi ottaa sen huomioon päätöksenteossaan. Kunnan viranomainen ei voi määrätä Kelan päätöksenteosta.

Lasten tapaamisesta aiheutuneet kulut ja elatusapu

Kela vastaa tapaamiskulujen myöntämisestä sen mukaan kuin tapaamisista on vanhempien kesken kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen vahvistamalla sopimuksella sovittu tai tuomioistuimen päätöksellä määrätty. Jos tapaamissopimusta ei ole tehty, ohjataan tekemään se. Kela ei korvaa sopimuksen ylittäviä kuluja. Kela ei myöskään korvaa tapaamiskuluja ulkomaille mutta niihin ei myöskään myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Tapaamiskuluihin voi olla perusteltua myöntää täydentävää toimeentulotukea siksi aikaa, kunnes tapaamissopimus on tehty. Tapaamisesta aiheutuneisiin matkakuluihin ja lapsen ruokamenoihin voi myöntää täydentävää toimeentulotukea. Matkakulut huomioidaan edullisimman matkustustavan mukaisesti sekä lapsen ruokamenoiksi perusosan määrästä 49 % / tapaamispäivä).

Lapsesta maksettava elatusapu ei ole perustoimeentulotuessa huomioitava meno. Jos asiakas hakee elatusapuun toimeentulotukea, tulee hänet ohjata ensisijaisesti hakemaan elatusmaksuun muutosta ja elatusmaksun saaja hakee elatustukea. Kohtuulliselle järjestelyajalle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea, jos elatusvelvollinen on oikeutettu perustoimeentulotukeen.

Vuokravakuus

Kela arvioi asiakkaan vuokravakuuden tarpeen oman ohjeistuksensa mukaisesti (kts. Kelan ohjeistus). Jos asiakkaalla on toimeentulotuessa ylijäämäinen laskelma, tarkistaa Kelan virkailija, täyttyvätkö vuokravakuuden myöntämisen kriteerit ja arvioi, pystyykö asiakas omista tuloistaan ja varoistaan maksamaan vuokravakuuden. Kela saattaa edellyttää säästämistä, jos asiakasta ei välittömästi uhkaa asunnottomuus ja asiakas saisi vakuuden säästettyä kohtuullisessa ajassa. Jos vuokravakuuden kriteerit täyttyvät ja asiakas ei voi asumistaan ilman vuokravakuutta turvata, voi Kela harkita vuokravakuuden myöntämistä tuloylijäämästä huolimatta.

Mikäli asiakas hakee vuokravakuutta täydentävänä tai ehkäisevänä toimeentulotukena, varmistetaan ensin, onko hän hakenut sitä Kelasta. Jos Kela ei ole myöntänyt vuokravakuutta, tulee selvittää asiakkaan mahdollisuus järjestää vuokravakuus itse esim. lainalla, jos luottotiedot ovat kunnossa tai mikäli kuukausittainen ylijäämä on suuri, säästämällä. Jos asiakas ei pysty itse järjestämään vuokravakuutta, arvioidaan onko riittäviä perusteluita myöntää vuokravakuus täydentävästä toimeentulotuesta. Perusteita vuokravakuuden myöntämiseen voivat olla:

- avo- tai avioero
- terveydelliset syyt

- perhekoon muutos
- asunnottomuus
- asunnottomuuden uhka
- työpaikan tai opiskelupaikan saaminen toiselta paikkakunnalta
- asunnon vaihtaminen edullisempaan kohtuullisuusharkinnan vuoksi.

Vuokravakuutta ei myönnetä, kun kysymyksessä on

- mukavuussyyt (esim. sauna, piha, kaupunginosan vaihto)
- tilanne, jossa asiakas ehdottaa muuttoa normia kalliimpaan asuntoon
- muutto, joka johtuu muusta kuin työ- tai opiskelupaikan saamisesta

Vuokravakuutta ei myönnetä rahana.

1.1.2017 alkaen vakuuksien realisoinnista vastaavat aikuissosiaalityö ja maahanmuuttajapalvelut. Vuokranantaja lähettää laskun aikuissosiaalityöhön tai maahanmuuttajapalveluihin ja vakuusvaatimuksen oikeellisuus tutkitaan. Vuokranantajien kysymyksiin vastataan aikuissosiaalityössä ja maahanmuuttajapalveluissa. Vuokranantajaa ohjataan lukemaan vuokravakuuden realisointiin liittyvät ohjeet maksusitoumuksesta tai sen liitteistä.

Espoon kaupunki noudattaa Kelan valtakunnallista käytäntöä vakuuksien takaisinperinnässä, ja luopuu näin ollen 1.1.2017 lukien jäljellä olevien ja 1.1.2017 alkaen maksuun realisoituvien vuokravakuussaatavien takaisinperinnästä.

Vuokravelka

Vuokravelkatilanteeseen tulee aina liittyä työskentelyä asiakkaan kanssa.

Sosiaaliohjaajat voivat myöntää täydentävää toimeentulotukea kerran enintään yhden kuukauden vuokravelkaan, jos asiakkaalla on sosiaaliohjauksen asiakkuus ja velkaantumisen johtuu esimerkiksi yksittäisestä poikkeuksellisesta tilanteesta ja talous on muuten tasapainossa tai jos talous saadaan vuokravelan myöntämisen keinoin tasapainotettua.

Sosiaalityöntekijät päättävät täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä vuokravelkaan tilanteissa, joissa asiakkaalla on esim. yli yhden kuukauden vuokraa vastaava vuokravelka, toistuvia vuokravelkoja, toistuvaa ja/tai jatkuvaa muuta velkaantumista, muita taloudellisia vaikeuksia, talouden jatkuva epätasapaino tai häätöuhka.

Kodin hankinnat

Kodin hankintoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea henkilöille, joilla on perustoimeentulotuen asiakkuus ja joilla ei ole irtaimistoa ja tarvikkeita tai henkilöille, joiden ei ole mahdollista hankkia irtaimistoa tai ko. tarvikkeita lähiaikoina.

Hankintojen kuljetuksissa noudatetaan ensisijaisesti omatoimisuusperiaatetta. Huonekalujen kuljetukseen voidaan myöntää enintään 50€. Kodinkoneet on kilpailutettu. Sopimustoimittaja on Gigantti Oy, jonka kuljetusmaksu on 30€, kodinkoneen asennus 30€ ja kierrätyslaitteen palautus 10€. Gigantin sopimushinnat ovat alvittomia. Maksusitoumuksiin tulee kirjata summan perään *ja alv.* Esim. *pesukone 275€ ja alv.*

Kalusteet

- Pöytä ja tuolit 150 €
- Sänky, yhden hengen (kahdelle hengelle x 2) 85 €
- Patja 50 €
- Kerrossänky 170 €
- Pinnasänky ja patja 100 €

Kodinkoneet

- Pesukone 275€ (Gigantti Oy:n sopimushinta)
 - jos taloyhtiössä ei pesutupaa tai on muita erityisiä perusteita pesukoneen myöntämiselle)
- Jääkaappi (vain omistusasunnossa asuville) 135 € (Gigantti Oy:n sopimushinta)
- Jääkaappipakastin (vain omistusasunnossa asuville) 455€ (Gigantti Oy:n sopimushinta)
- Pölynimuri 70 €

Alkuavustus

- 400€ (perheelliset 600€)
 - huoneiston kalustamiseen ja kodin välttämättömiin tarvikkeisiin pitkään asunnottomana olleille ja/tai pitkäaikaisesti perustoimeentulotukea saaneille henkilöille, joilla ei ole irtaimistoa ja tarvikkeita ja joilla ei ole mahdollisuutta hankkia irtaimistoa lähiaikoina
- Olarinluoman tukiasunto 250€
- Kuninkaankallion tukiasuntoon 150€.

Terveydenhuoltokulut ja matkakorvaukset

Terveydenhuoltokulut

Julkisen terveydenhuollon, hammashoidon sekä silmälasien hankinnan kustannukset kuuluvat perustoimeentulotuella katettaviin menoihin (myös yksityinen silmälääkäri, jos optikko ei pysty määräämään silmälaseja). Tämän lisäksi Kela hyväksyy ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) asiakasmaksut, ylioppilaskuntien pakollisten jäsenmaksujen terveydenhoitomaksu-osuudet sekä Kelan kuntoutuksena korvaamien psykoterapioiden omavastuuosuudet.

Kela arvioi kohtuulliset terveydenhuollon menot.

Joskus asiakkaat hakevat toimeentulotukea kunnasta yksityisen terveydenhuollon menoihin, kuten jalkahoitoon tai fysioterapiaan. Yksityiseen jalkahoitoon tai fysioterapiaan ei ole perusteita myöntää toimeentulotukea, koska hoidon tarve arvioidaan julkisessa terveydenhoidossa ja Kela myöntää julkisen terveydenhuollon menoihin perustoimeentulotukea. Espoossa on jalkaterapeuttiyksikkö, jonne asiakas voi saada lähetteen terveysasemalta ([linkki yksikön sivulle](#)). Espoon fysioterapiasta löydät tietoa sivulta http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Terveyspalvelut/Kuntoutus_ ja_ apuvalineet/Fysioterapia.

Terveyspalveluista myönnettävien hoitovälineiden myöntämisen ohjeistus löytyy sivulta http://www.espooli.fi/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Hyvinvointi_ ja_ terveys/Maksuttomat_ hoitovälineet.

Toimintaterapeutit arvioivat apuvälineiden tarpeen. Apuvälineiden myöntämiseen liittyvä ohje löytyy HUS:n sivulta <http://www.hus.fi/hus-tietoa/liikelaitokset- ja- tukipalvelut/apuvälinekeskus/kuntien-apuvälineyksikot/Sivut/default.aspx>.

Jos asiakas on saanut kielteisen perustoimeentulotukipäätöksen tuloylijäämän vuoksi ja hänelle tulee suuret terveydenhuollon menot, ohjataan asiakasta hakemaan menoihin perustoimeentulotukea Kelasta. Hänen tulee täyttää tällöin Kelan tarkistushakemus, TO1, jossa ilmoittaa muuttuneet tiedot. Asiakkaan tulee toimittaa Kelaan lääkärin tekemä potilasohje, jossa lukee lääkkeen nimi ja annosteluohje. Kelan lääkeasiantuntija arvioi asiakkaan lääkekustannuksen. Asiakkaalle myönnetään lääkkeeseen perustoimeentulotukilaskelman ylijäämän ja lääkkeen kustannuksen erotus. Asiakkaan tulee itse maksaa ko. lääke. Samalla Kelasta myönnetään maksusitoumus muihin lääkkeisiin päätöksen voimassaoloajaksi. Pääsääntöisesti terveydenhuollon menoihin ei myönnetä täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

Kela myöntää toimeentulotukea terveydenhuollon käynteihin liittyviin Kelan korvaamien taksimatkojen omavastuuosuuksiin ja ambulanssimatkojen omavastuuosuuksiin. Kela saattaa myöntää myös toimeentulotukea julkisen liikenteen käytöstä aiheutuviin menoihin, jos asiakkaalla on paljon terveydenhuollon käyntejä, esim. korvaushoito. Kela ei huomioi työterveyshuollon lääkärin määräämiä lääkkeitä.

Lääkkeet

Lääkkeitä myönnetään vain kertaluontoisesti yllättävässä tilanteessa (esimerkiksi kun asiakas kotiutetaan sairaalasta, Kela ei myönnä hänelle lääkkeitä ja asiakkaalla ei itsellään ole varoja). Lääkkeitä myönnettäessä maksusitoumus rajataan ajallisesti, määrällisesti tai koskemaan vain välttämättömimpien lääkevalmisteita (esim. sydän-, astma- tai diabeteslääkkeet). Lääkkeet myönnetään vain ehkäisevänä toimeentulotukea.

Jos Kela ei hyväksy jotakin lääkevalmistetta, siihen ei myönnetä ehkäisevää toimeentulotukea. Kela arvioi lääkkeen tarpeellisuuden ja vastaa päätöksenteosta. Kela vastaa myös siitä, huomioiko se hakijan lääkekulut järjestelyajan, jonka aikana hakija saa korvaavan lääkkeen tai hoidon.

Asiakasmaksu ja terveydenhoitokulut

Kunnes kaupunki alentaa asiakkaan tulosidonnaista asiakasmaksua (esim. tukiasuminen) ja asiakkaalla ei tosiasiallisesti ole rahaa lääkkeisiin, myönnetään terveydenhoitokuluihin ja tarvittaessa myös ruokaan ehkäisevää toimeentulotukea. Myös ateriapalvelumaksuun voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea kunnes kunta alentaa asiakasmaksua (ks. ateriapalvelu). Asiakasta ohjataan aina kuitenkin hakemaan ensin perustoimeentulotukipäätös Kelasta.

Päihdekuntoutusryhmät ja työllistymistä edistävät ryhmät

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää esim. päihdekuntoutusta varten sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan asiakassuunnitelmaan perustuen.

Mikäli henkilö ei työssäoloehdon tai muun syyn takia ole oikeutettu kulukorvaukseen, myönnetään täydentävää toimeentulotukea matkalippuun koko aktivointitoimintaan osallistumisen ajaksi. Jos asiakkaalla on oikeus kulukorvaukseen, hänen tulee kustantaa matkakulut itse. Koska kulukorvaus maksetaan kuun lopussa, voidaan ensimmäiselle kuukaudelle myöntää täydentävää toimeentulotukea matkalippuun.

Mikäli henkilön aktiivitoimet järjestetään pääkaupunkiseudun ulkopuolella, arvioidaan kulukorvauksen riittävyys matkakustannuksiin. Jos työtön opiskelee työttömyysetuudella, voidaan matkakuluihin myöntää täydentävää toimeentulotukea, mikäli opiskelu tapahtuu Espoon ulkopuolella.

Edellä mainittujen matkojen kustannusten huomioiminen täysimääräisesti perustuu kannustamiseen ja työllistymisedellytysten parantamiseen.

Jos oman auton käyttö on välttämätöntä, voidaan auton käytöstä huomioida kilometrikorvauksena 0,20 €/km.

Asiakasmaksut

Laitoshoidon ja palveluasuminen

Kela tekee perustoimeentulotuen päätöksen laitoshoidossa ja palveluasumisessa asuville ja ohjaa tarvittaessa asiakkaan hakemaan tulosidonnaisen asiakasmaksun alentamista tai poistamista, joka on aina ensisijainen toimenpide toimeentulotukeen nähden.

- Kunnes kaupunki alentaa asiakkaan tulosidonnaista asiakasmaksua ja asiakkaalla ei tosiasiallisesti ole rahaa lääkkeisiin, myönnetään terveydenhoitokuluihin ja tarvittaessa myös ruokaan ehkäisevää toimeentulotukea. Asiakasta ohjataan aina kuitenkin hakemaan ensin perustoimeentulotukipäätös Kelasta.

Kela voi ohjata asiakkaan sosiaalityöhön silloin kun asiakas hakee toimeentulotukea eikä pysty itse hakemaan esim. asiakasmaksun alentamista tai poistamista tai asiakas on pitkäaikaisesti laitoshoidossa yli 6 kk ajan ja Kela arvioi, ettei asiakas esimerkiksi ikänsä tai terveydentilansa vuoksi pysty huolehtimaan mahdollisesta muutosta tai muutoin asioidensa hoidosta eikä asiakkaalla ole taloudellisiin asioihin määrättyä edunvalvojaa, jonka puoleen kääntyä.

Kotipalvelu

Kotipalvelun maksuihin ei pääsääntöisesti myönnetä täydentävää toimeentulotukea, vaan asiakasta neuvotaan hakemaan asiakasmaksun alennusta. Myös työntekijä voi hakea alentamista maksuihin sähköpostitse:

asiakasmaksut@espoo.fi

Sähköpostiin tehdään vapaamuotoinen hakemus tulo- ja menoliitteineen, asiakkaan henkilötiedot sekä tieto säännöllisestä toimeentulotuen tarpeesta.

Kotipalvelun maksuihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea, jos asiakkaalla on vain silloin tällöin toimeentulotuen tarve.

Ateriapalvelu ja vaipponen ilmaisjakelu

Kotihoito tekee päätöksen ateriapalvelusta. Ateriapalvelu myönnetään, jos asiakas ei pysty itse valmistamaan, hankkimaan tai lämmittämään aterioita ja kotiin tuodun lämpimän aterian tarve on päivittäinen. Aterian hinta ateriapalvelun kautta on 10,20€/kpl (v. 2015).

Ateriapalvelumaksuun ei pääsääntöisesti myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Maksun alentaminen on ensisijaista toimeentulotuen myöntämiseen nähden. Jos alentaminen ei ole mahdollista asiakasmaksupäätöksen periaatteiden mukaisesti (tulot huomioidaan eri tavoin kuin toimeentulotuessa), voidaan maksuun myöntää täydentävää toimeentulotukea.

Ateriapalvelun voidaan ajatella kattavan noin kolmanneksen päivän ateriatarpeesta. Asiakkaan ruokamenot ovat siis ateriapalvelun maksu sekä noin 2/3 perusosan ruokamenoihin tarkoitettua osasta (ruokamenot 49 % perusosasta). Asiakkaalle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea ruokamenoihin, joita perusosa ei kata, jos hän ei ole saanut vapautusta ateriapalvelun maksuista. Esim. 30 päivän ateriapalvelu on yhteensä 315€ (7,30€/ateria + kuljetusmaksu 3,20€/ateria). v. 2017 yksinasuvan perusosan ruokamenoista 2/3 on 159€. Ruokaosuus perusosasta on 239€ eli asiakkaalle myönnetään täydentävää toimeentulotukea ruokamenoihin tällöin $315€ + 159€ - 239€ = 235€$ / kk.

Päätökset vaipponen ilmaisjakelusta tehdään Nestorissa. Ilmaisia vaippoja myönnetään tiettyihin sairauksiin. Ilmaisjakelu kattaa 1-5 vaippaa / vrk. Jos asiakas ei täytä ilmaisvaipponen myöntämisen kriteeriä, saattaa hän silti saada Kelasta eläkkeensaajan hoitotukea vaippakustannuksiin.

Erityisruokavaliosta aiheutuvat kustannukset

Ruokamenot kuuluvat perustoimeentulotukeen, mutta tavanomaista suuremmat ravintokulut eivät kuulu perustoimeentulotuen menoihin.

Asiakas voi hakea näitä menoja täydentävänä toimeentulotukea kunnasta. Täydentävän toimeentulotuen myöntäminen erityisravintokustannuksiin edellyttää terveydenhuollon ammattilaisen selvitystä siitä, että hakijan on noudatettava erityisruokavaliota useiden yhtäaikaisten sairauksien johdosta, ja että tästä erityisruokavaliion noudattamisesta hänelle aiheutuu kuukausittain merkittävästi tavanomaista suurempia erityismenoja. Näin erityisesti, kun on kysymys pitkäaikaisesta toimeentulotuen asiakkaasta, joka pitkäaikaisten sairauksiensa johdosta joutuu noudattamaan erityisruokavaliota.

Siivouspalvelu

Siivouksen myöntämistä sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna selvitetään kevään 2018 aikana.

Jos asiakkaalla on henkilökohtainen avustaja, selvitetään, onko avustajan apu tarkoitettu myös siivouksessa avustamiseen. Jos vammaispalvelussa tehty palvelutarpeen arvio ja suunnitelma ei sisällä siivouksen tarvetta, ohjataan asiakasta selvittämään mahdollisuus

saada palvelua vammaispalvelulain perusteella. Henkilökohtaiseen apuun vammaispalvelulain nojalla voi olla oikeus, jos asiakkaalla on pitkäaikainen sairaus tai vamma.

Asiakas on oikeutettu siivouspalveluseleihin, jos hän on yli 65-vuotias ja hänellä on toiminnallisia rajoitteita sekä hän on vähävarainen. Palveluseleitä siivoukseen haetaan kotihoidon keskitetyistä palveluista. Asiakkaan maksettavaksi jäävään omavastuusuuteen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea.

Jos asiakkaalla on hänen elämäntilanteeseensa liittyvä väliaikainen siivousavun tai raivaussiivouksen tarve, voidaan siivoukseen myöntää perustellusta syystä täydentävää toimeentulotukea.

Lasten tarvikkeet, harrastus- ja lomavirkistysmenot

Lapsen tarvikkeisiin voidaan myöntää

- yhdistelmävaunut 200 €
- rattaat 120 €

Pitkäaikaiselle perustoimeentulotukea saavalle asiakasperheelle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea yhteen ohjattuun harrastukseen/lapsi/vuosi korkeintaan seuraavasti:

- 0–3-vuotiaille 100 €/v.
- 4–5-vuotiaille 200 €/v.
- 6–11-vuotiaille 400 €/v.
- 12–17-vuotiaille 500 €/v.

– Lisäksi lasten retkiin ja leireihin (ei leirikoulut ja koulun retket) enintään 150 €/lapsi/vuosi

– Lasten ja nuorten polkupyöriin ja kypärään voidaan myöntää korkeintaan seuraavasti (kerta/tuen saaja):

- alle 10 v-vuotias 85 €
- yli 10 -vuotias 170 €
- Kypärä 20 €

Opiskeluihin liittyvät menot

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää tarpeellisiin menoihin. Tällaisia menoja ovat mm. lukion oppikirjat opintojaksojen ja edullisimman vaihtoehdon mukaan, opinnoissa tarvittava laskin (pitkän matematiikan/fysiikan opiskelijalla korkeintaan 150€), ylioppilaskirjoitusmaksut, ylioppilaskunnan jäsenmaksu sekä opiskelussa vaadittavat työvaatteet ja muut välttämättömät tarvikkeet oppilaitoksen lausunnon/luettelon tai opettajan selvityksen mukaisesti edullisimman vaihtoehdon mukaan.

Lukion kirjat suositellaan ostamaan käytettyinä. Jos lukion kirjoihin myönnetään toimeentulotukea maksusitoumuksella, luetellaan maksusitoumuksessa kirjat, joita sitoumus koskee. Lukiolaiselle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tietokoneeseen 300€.

Pääkaupunkiseudun opiskelumatkoja ei huomioida menoiksi, sillä seutulippuun ja Espoon sisäiseen lippuun saa 50 % opiskelija-alennuksen. Pitempiin opiskelumatkoihin voi hakea matkatukea Kelasta. Jos päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta opiskelija-alennukseen ja hän opiskelee pääkaupunkiseudun toisessa kunnassa, korvataan sisäisen ja seutulipun erotus.

Maahanmuuttajien Suomen kielen opiskelua on perusteltua tukea täydentävällä tai ehkäisevällä toimeentulotuella ellei asiakkaalla ole TE-toimiston asiakkuutta tai kurssi sopii TE-toimiston kanssa tehtyyn suunnitelmaan.

Romaninaisen hame

Romanihameeseen voidaan myöntää avustusta enintään 420 € joka toinen vuosi, mikäli asiakkaalla on pitkäaikainen perustoimeentulotuen asiakkuus.

Jos asiakas on muuttanut toiselta paikkakunnalta, varmistetaan lähtökunnasta, koska asiakkaalle on myönnetty toimeentulotukea hameeseen.

Pakolaisten paluumuuttoavustus

Kunta voi maksaa paluumuuttoavustusta pakolaiselle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Avustusta ei kuitenkaan myönnetä henkilölle, joka on saanut Suomen kansalaisuuden.

Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Edellytyksenä paluumuuton tukemiselle olisi, että henkilön olisi tarkoitus muuttaa maasta muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Osoituksena tästä voi olla esimerkiksi maistraatille tehty muuttoilmoitus, josta ulkomailla oleskelun vakinainen tarkoitus ilmenisi.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se kunta, jossa mainittu henkilö asuu. Kunnalle korvataan annetusta paluumuuttoavustuksesta aiheutuvat kustannukset **ilman määräaikaa**.

Muuttajan tulee itse huolehtia muuttoon liittyvät asiat. Matkajärjestelyt kannattaa hoitaa IOM:n kautta.

Kunta voi periä takaisin matka- ja muuttokustannuksista myöntämänsä korvauksen sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti. Hakemus takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä kunta sijaitsee.

Hautaus

Oikeus hautauskuluihin ja päätöksen muoto

Perustoimeentulotukea saaneen vainajan hautaukseen voi myöntää kohtuulliset hautauskulut ilman perintöpäätöstä. Tällöin kuolinpesän varattomuus tiedetään, eikä perukirjaa tarvita varallisuuden tutkimiseen.

Jos vainaja ei ole ollut perustoimeentulotuen saaja ja omaiset hakevat hautauskuluja ennen hautajaisia, kysytään avustusta hakevalta omaiselta vainajan varallisuudesta. Jos omainen esittää vainajan tiliotteen ja verotuspäätöksen, katsotaan, onko tilillä varaa hautaukseen. Jos vainajalla on kiinteää omaisuutta, mutta ei varoja tilillä, myönnetään hautaukseen maksusitoumus täydentävänä toimeentulotukena. Päätöksestä tehdään takaisinperintöpäätös. Jos tiliotteen ja verotuspäätöksen mukaan varoja ja omaisuutta ei ole, myönnetään hautaus ilman takaisinperintää.

Jos omaiset hakevat täydentävää toimeentulotukea hautauskuluihin hautajaisten jälkeen, pyydetään omaisia esittämään perukirja, josta käy ilmi vainajan taloudellinen tilanne kuolinhetkellä. Vaikka perukirja olisi tappiollinen eli varat eivät riitä sekä hautauskuluja että velkojen maksamiseen, mutta kuolinpesän varat riittävät kuitenkin hautauskuluihin, ei hautauskuluja myönnetä. Hautaus- ja pesänselvityskulut tulee aina kuolinpesän hoitajan maksaa päältä pois ennen vainajan tai kuolinpesän velkoja. Jos kuolinpesän omaisuus jää ylijäämäiseksi, vaikka tallearvoja ei kuolinpesällä olisikaan, vaan omaisuus koostuu kiinteästä tai irtaimesta omaisuudesta, vastaavat omaiset realisoinnista ja hautauskuluista.

Jos omaiset ovat järjestäneet hautauksen ja lasku on sopimushintoja suurempi, myönnetään laskuun pääsääntöisesti kilpailutetun hautaustoimiston sopimushintojen mukaan. Jos hautauskuluihin myönnetään sopimushintoja enemmän täydentävää toimeentulotukea, edellyttää se aina sosiaalityöntekijän tai -ohjaajan harkintaa.

Päätökseen kirjoitetaan, kenelle päätös lähetetään. Takaisinperintöpäätökseen kirjoitetaan, kuka on hautauskuluja hakija ja hänen yhteystietonsa puhelinnumeroineen. Päätös toimeentulotuesta hautaukseen tehdään aina vainajan nimellä. Lesken tulot ja varat otetaan huomioon hautauspäätöstä tehtäessä (ks. STM:n oppaan kohta hautausmenot).

Jos aikuissosiaalityöhön tulee kirjeitä, jotka on osoitettu eläkkeelle jääneen perintäasiamiehen hoitamille kuolinpesille, ilmoitetaan niistä asiakasmaksuyksikön asiantuntija Riikka Mularille.

Hautaukseen liittyvät kulut ja käytännön järjestelyt

Hautauskuluihin myönnetään avustusta kohtuullisten kustannusten mukaan ensisijaisesti kilpailutetun sopimuksen mukaisesti. Hautaustoimistoon faksattava maksusitoumus sisältää hautaustoimiston kulut sekä seurakunnan kulut, joista seurakunta lähettää laskun hautaustoimistolle. Seurakunta laskuttaa hautaustoimistoa haudan lunastuksesta, tuhkauksesta ja haudan avauksesta ja peittämisestä. Hautapaikasta riippuen hautapaikka saattaa sisältää hautakiven tai muistolehdossa pakollisen muistolaatan maksun. Jos hautapaikka sisältää automaattisesti hautakiven tai muistolaatan maksun, sisältyy se maksusitoumukseen. Maksusitoumukseen kirjataan, jos vainajalla ei ole omaisia, jotta hautaustoimisto voi hoitaa hautauksen yhteistyössä seurakunnan kanssa.

Omaisille saattaa tulla seurakunnalta lasku joillakin hautausmailla pakollisesta nurmen pintahoidosta. Pääsääntöisesti kustannus nurmen hoidosta kuuluu omaisille, mutta jos

vainajalla ei ole omaisia tai he ovat varattomia, voidaan siihen myöntää täydentävää toimeentulotukea. Jos hautapaikka ei sisällä kiveä tai ristiä, omaiset hankkivat itse hautakiven. Muistotilaisuuden järjestämisestä aiheutuviin kuluihin, esim. kappelin vuokraan tai tarjoiluihin ei myönnetä toimeentulotukea, vaan omaisten tulee kustantaa ne.

Hautauskulujen myöntämisperusteet ovat yhdenmukaiset, riippumatta uskontokunnasta tai seurakuntaan kuulumisesta. Espoossa Kellonummen hautausmaalla on tunnustukseton osasto, jossa on muistolehto sekä mahdollisuus arkkuhautaukseen (muslimien arkut mahdollista haudata tiettyyn suuntaan). Tunnustuksettoman hautapaikka maksaa yhtä paljon kuin kirkkoon kuuluvan.

Täydentävää toimeentulotukea ei makseta vainajalta maksamatta jääneisiin laskuihin tai laskuihin, jotka ovat saapuneet kuoleman jälkeen.

Vainajan asunnon tyhjennys kuuluu vuokranantajalle. Siihen ei ole perusteltua myöntää täydentävää toimeentulotukea.

Jos henkilö on kuollut ulkomailla, neuvotaan omaisia olemaan ulkoasianministeriöön yhteydessä. Vainajan kuljetuskuluihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Hautauskuluihin ulkomailla ei myöskään myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Jos omainen tarvitsee neuvoja kuolinpesän hoitamisessa, voi hänet ohjata olemaan yhteydessä oikeusaputoimistoon. Jos vainajalla ei ole omaisia, ohjataan yhteydenottajaa olemaan yhteydessä oikeusaputoimistoon.

Lähiomaisen (vanhemmat, puoliso, lapset, sisarukset, isovanhemmat, appivanhemmat) hautajaisiin osallistumisesta aiheutuviin matkakustannuksiin myönnetään perustoimeentulotukeen oikeutetulle täydentävää toimeentulotukea edullisimman vaihtoehdon mukaan. Hautajaismatkoihin ulkomaille ei myönnetä tukea.

Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää:

- opiskelun tai työllistymisen edistämiseen
- asumisen turvaamiseksi hädän uhatessa (esim. vuokravelka)
- ylivelkaantumisesta aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen silloin kun avustamisella saadaan velkakierre katkaistuksi tai jatkuva toimeentulotuen tarve estettyä
- akuutit kriisit, esim. lähiomaisen kuolema, vakava sairastuminen, rikoksen uhriksi joutuminen, tulipalo
- muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin syrjäytymistä ehkäisevänä keinona

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti kertaluonteisesti. Sen tarkoituksena on ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevän toimeentulotuen käyttöä ei ole rajattu yllä mainittuihin tarkoituksiin, vaan tukea tulee käyttää tarpeen mukaan. Tuen tarvetta arvioitaessa tulee selvittää, onko kunta velvollinen järjestämään palvelun sosiaalihuoltolain perusteella.